ԺԷ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4380 — ՅՈՒԼԻՍ 19/1 ՕԳՈՍՏՈՍ 1900 — ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ — 6 ՐԷՋԻԲ ԱՒԵՐ 1318 — ԺԷ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4380

در علیه خانه اداره سی غزته (آروملك) ده‌ده‌لنه‌جك‌در

ՊՈԼԻՍ Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Ազգային, Գրական եւ Քաղաքական

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140	Ղրշ
» » » »	վեցամսեայ	70	»
» » » »	եռամսեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40	Ֆրկ.
» » »	վեցամսեայ	20	»

Դրամի փոխարէն փոստի փուլ կ'ընդունուի, 115
դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով։

Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի։

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն։

ԱՋ ՈՒ ՁԱԽ

ՊԱՏՇՕՆ ՄԸ

Կրթական տեսչին հրաժարականը բաց կը ձգէ մեր կրթութեան գործին ամէնէն կարեւոր և ամէնէն անհրաժեշտ պաշտօնները մէկը, և ծնունդ կու տայ կարգ մը խորհրդածութեանց որոնք յարմարագոյն առիթ մը չէին կրնար գտնել մէջտեղ դրուելու համար։ Մինչեւ այսօր ամէնէն նուազ կարեւորութիւնը տրուած էր մեր մէջ կրթական տեսչի պաշտօնին, որուն կատարելիք դերը և ստանձնելիք բարոյական մեծ պատասխանատուութիւնը բնաւ չէր ըմբռնուած Ազգային Խորհուրդին կողմէ։ Մարմին մը՝ ուրկէ կախում ունին կրթական տեսուչները և որուն ուղղակի իրաւասութեան տակ կը գտնուին։ Մինչեւ այսօր պարզ դասատու մը և կամ քիչ շատ հմուտ ունեցող մէկը առանց այլ և այլի կրնար անցնիլ այդ պաշտօնին գլուխը և իր քմահաճոյքին համեմատ վարել գայն, քանի որ միշտ վտահ էր թէ պէտք եղած հսկողութիւնը բնաւ չպիտի կատարուէր իր վրայ։

Եւ անդին՝ վարժարանները ընդհանրապէս կը վխտային անկարող դասատուներով, կաղմական ծրագիրը խաղալիկ մը կը դառնար այս ու այն կրթական յարկին տակ, հոգաբարձուներ երբեմն մտի վրայ կը խաղցնէին դասատուներու ամբողջ խումբ մը, ու փոխադարձաբար։ Եւ եթէ կրթական տեսուչ էֆէնտին բարեհաճէր միջամտել այդ խնդիրներէն մէկուն կամ միւսին, աւելի գործը աւելու կը ծառայէր քան թէ շտկելու։ Մաքքիդիւղի վարժարանին խնդիրը ոչ ոք մոռցած է դեռ։ Ինչպէս պարզուեցաւ այս սիւնակներուն մէջ, կրթական տեսչին անպատեհ միջամտութիւնն էր որ առիթ տուաւ այնչափ մանուածապատ անհամաձայնութիւններու, որոնց կարգադրութիւնը տակաւին խնդրոյ առարկայ կը մնայ այսօր։ Մեւեռնոյնը Գարթալի վարժարանի խնդրին համար։ դարձեալ կրթական տեսչին միջամտութիւնն է որ արգելք եղաւ ո՛ և է հաւասարչափ լուծման, և ծնցուց խնդիր մը որ փոխանակ լուծուելու օր օրի նոր երեւոյթներ կը ստանայ։

Բոլոր սոնոք Ազգային Խորհուրդին համար փորձառութիւններ են որոնցմէ կրնայ օգտուիլ այս անգամուան ընտրութեան միջոցին։ Աւելորդ է իրեն զգացնել թէ կեդրոնի մը կրթական գործին համար որչա՛փ մեծ նշանակութիւն ունի կրթական տեսչին խաղալիք դերը, և թէ որչա՛փ խնամք, որչափ հոգ տանելու է տեսչի ընտրութեան մէջ։ Դպրոցներու ճեմիչները օրը քանի՞ հեղ չուրի երես կը տեսնեն, պատուհաններէն քանի՞ բաց կը մնան և քանի՞ն կը գոցուին, աշակերտները որչա՞փ աւելցած կամ պակասած են, և այլն հարցնել փնտռելուն մէջ չի կայանար միայն կրթական տեսչին պաշտօնը։ Սոնոք այն տեսակ քննութիւններ են՝ զորս ամենապարզ տնտեսն անգամ կրնայ ընել, և կարծեմ շատ աւելի ձեռնհասօրէն։ Կրթական տեսուչը պէտք է ըլլայ տարածուն հմտութեան ու ծանօթութեան տէր մէկը, և իր առաջին յատկութիւն պէտք է ունենայ ամուր prestige մը՝ որուն առջեւ հաւասարապէս խոնարհին դաստիարակը և հոգաբարձուն։ Իրեն յանձնուելիք հսկողութիւնը մէկն է անոնցմէ որոնք ամենախիստ հանդամանք մը պէտք է ունենան, բան մը որ հոգին խակ է ապրոնք իրմէ ծնունդ կ'առնէին։ Եւ յետոյ, այդպէսով շատ աւելի կը բարձրանայ կրթական տեսչին prestigeը, որ, ինչպէս ըսի, իր ունենալիք գլխաւոր յատկութիւնը պէտք է ըլլայ։ յատկութիւն մը մանաւանդ, առանց որուն կը դադրի ինք գոյութեան իրաւունք մը ունենալէ։

Այս ամէնէն ետքը մեզի ուրիշ բան չի մնար ընելիք, եթէ ոչ սպասել որ Ուսումն. Խորհուրդը գտնէ իր անունին արժանի կատարելութեամբ կարգադրութիւն մը ընէ այս անգամ, Պոլսոյ մեր վարժարաններուն տալով բուն իսկ վարիչը, անհրաժեշտ դեկը որ անուանով միայն գոյութիւն ունէր մինչեւ այսօր։

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ԶԻԿԶԱԿ ՆՕԹԵՐ

ՆՈՐ ԿԻՆԸ

«Նոր կինը՝—օ՜հ, զարհուրելի է ան։ «Կարճ շրջազգեստներու կամ զուսվան տափատներու մէջ բանտուած են անոնք, ու փեղոյրներ ունին՝ որոնք ո՛չ երկի մարդու են՝ ո՛չ կնկան։ Հատ ու կարճ, խոշո՛ր ցուպ մը ձեռքերնին, լեռնասէր զբօսաշրջիկի ահագին քայլեր կ'անեն։ Լեռներ, ձորեր կ'արշաւեն, ու խըրամներ, ժայռեր, հեղեղատներ, քարահանքեր կը կորեն կ'անցնին։ Ամէն բան կը ձեւաւորեն իրենց քով։ Ձեռքերը, բազուկները, լանջքը, սրունքները, դնդուղները կարծես կը ճգնին ու կը խոշորանան։ Շարժուձեւերնին անթիւ է, բայց երբեմն՝ կոչտ։ Երբեմն, կռնակի կողմէն թեւերնուն կ'անցընեն ցուպերնին, հոնկէ ճոճելու համար իրենց կախերը բազուկները։ Բարձրաձայն ու խռպոտ կը խօսին։ Իրենց բոլոր ձայնով՝ պտոյտի խումբին ցրուած անդամները կը կանչեն։ Կը պոռան, կ'երգեն։ Հեղեղներու եզերքը կը պառկին ու հոնկէ՝ կը խմեն։ Սըրտադողի ճիչեր արձակելով՝ ժայռի փորներ կը գլտորեն։ Հովիւներու և քարայծի որսորդներու պէս՝ խոտերով և լերան ծառերկներով կը պճնուին։ Մարգերուն կամ քարերուն վրայ կը պառկին, շտիպանց յոգնած, սրունքներնին մեծզի կերպով խաչաձեւած և բեւեռապատ ամեհի մուճակներով ոտքերնին անշնորհք կերպով շարժելով ամէն ուղղութեան։ Երբ պէտք ըլլայ ելնել ու վերսկիլ արշաւը, կը շտկուին կոպտօրէն, ու յոգնած, ուժաթափ անդամներնին կը ձգտեն։։։ Վերջապէս, գիշերը, պանդոկին բազմոցներուն վրայ փռուած, կ'ըսեն իրարու։

«—Օ՜ֆ, սա՛նկ, աղուոր պտոյտ մը ըրինք այսօր, վաղը կը սկսինք։

«Ուժգին կը սուլեն։ Առաւօտէն կ'ուտեն ու կը խմեն։ Հսեմ ձեզի թէ՝ զարհուրելի է ան, եթէ ասանկ են նոր կիները։»

Վիգդոռ Շառպոնտիէի գրած այս տողերը կը յիշեմ ամէն անգամ, երբ բազմամարդ պտոյտի մը կամ բարձր դասու ակումբի մը մէջ, քիչ կամ շատ նմանցուած կնոջ այս դիմերը կը տեսնեմ, որոնք ամէն բան են։։։ կին ըլլալէ զատ։ Սակայն, Նոր կին՝ կը կոչուին ասոնք ընկերաբաններէ։

Բազմութեան մէջէն իրենց անցքի պահուն, երկի մարդոցմէ աւելի կիներն են որ ուտեւնին կը դառնան ուշադրական, քիչ մըն ալ նախանձոտ նայուածք մը կը ձգեն իրենց սեւակիցին վրայ։—ա՛յնքան յատկանշական են անոնք իրենց արտաքին երեւոյթին և շարժուձեւերուն մէջ։

Իրենց հագած ժակէթը, ժիլէն, օձիքը, փողկապը, երիկ մարդոցն է։ միայն նեղ շրջազգեստ մը ունին՝ կինը մատնող, ինչ որ, իր կարգին, տափատ եղած պիտի ըլլար, եթէ պարկեշտ ոստիկաններ թոյլատրէին բացուածքի ցուցադրութիւնը անոնց որունքներու լուսատ կարկինին։

Մաղերու առատ կոհակ մը չէ՛ որ կը պարտկուի անոնց անանուն փեղոյրին տակ, հապա, մանչ առդիսդի չկորուած բաղը, որ անփոյթ ջրմիժումով մը ուսերնուն բլիւզը կը ծեծէ։ Կամ ատոր իսկ պէտք չկայ։ մազի երկրորդ ատիճան մեքենայ մը բաղձացուած տարբերումը կու տայ անոնց նորապաշտ գլխուն։

Բարակ գոգաձեւներով ամերիկեան սիրուն ակնոց մը (թերեւս վաղը մօճօի մը) կը զարդարէ շատ անգամ անոնց շարաձգի աչուքները, որոնք զուարթ քթթումով՝ շուրջի տափակութիւնը կը ծաղրեն։

Ժէմինդ հեղինակները վէպերէն կը սերտեն իրենց շարժուձեւերուն և նիստուկացին բոլոր մանրամասնութիւնները։ Ձիշտ անոնց հերոսուհիներուն ծեծծեքուն քալուածքն է որ կը փորձեն, թռչտուն, վէս, ճկայթը միւս մատերէն բաժնած՝ օդին մէջ թռցնելով անընդհատ։

Սրօրդի սիրահար, հոգի կու տան զաւակտի և հրացանը խլած՝ որսի ելլելու, անտառներուն մէջ, ուր Բուէվոի Վիեռժ Ֆոռդը, Մառկիդներուն Ֆամ Նուվելը, կամ ատոնց նման կնապաշտական գիրքեր կը տանին, ուրկէ, ծառի մը տակ ընկողմանած, ասորժալիր և դեղադեղ ընթերցումներ կ'ընեն իրենց երկնքը հետ որ անպատճառ գաղափարակից պէտք է ըլլայ իրենց, ապա թէ ոչ՝ չեն ամուսնանար քանի որ, կարեւորութիւն չունի՛ գրեթէ այդ բանը իրենց համար, որովհետեւ իրե՛նք երկի մարդեր են արդէն։։։

«Այս ֆէմինիստները, նախ, չափազանց տգեղ են։ մօրուք ունին կղանուն վրայ, և ի՛նչ բանի որ իրենց մօրուքը դպի՝ կը տգեղնայ ան։ Իրենց համար, սեռի տարբերութիւն ֆիզիքականն է միայն։ է՛հ ուրեմն, թող իրենց գլխուն զաւակ բերեն։»

Անգլուհի մը տեսայ մանաւանդ ասոնցմէ, արտաքոյ կարգի չափազանցեալ մը, որ բոլորովին առնականօրէն զգեստաւորուած, բերը գլխուն, լեռներուն վրայ երկանիւ կառք մը կը վարէր, որուն մէջ երիկը։ հնազանդ տղու մը պէս տիրոջ ըրած, կը թողուր որ ընէ՝ իր նոր կինը ուզածը։ ու ան, իր կարգին, երկանիւը խորտուբորտութիւններու վրայէ անցնելու համար, վար իջած, հեծելանուէն կոչտացած, խոշորցած, լայնցած առնական ձեռքերովը ապտակներ կ'իջեցնէր ձիուն երեսին։

Է՛հ նոր կի՞ն պիտի ըսենք ասոր։

Ու, տարօրինակ թող չթուի, այս ամէն կոպիտութիւններուն հետ, նոր կինը ահռելիօրէն «բաց» ու անձնամատոյց է։ Երիկ մարդէն չի խլեր ու չի խուսափիր բնաւ։ Արդէն ի՛նչ ուժ որ՝ խլելիք։ Այրի կամ աղջիկ ֆէմինիստ մըն է քովդ նստողը, հոգ չէ՝ թէ կէս ժամուան ծանօթդ, մի՛ քաշուիր, գաբեղուր մը հրամցուր, երկու զուարթ սրարանութիւներ ըրէ, ու ահա կու գայ գիրկդ նստիլ ան, պէտիդ կամ մօրուքդ թելերուն հետ խաղալով և ապտակի չարաճճի հարուածներ տալով այտերուդ։

Բեկի տղուն տեղ զրած՝ զուարթօրէն կը խաղայ հետդ։

Իրաւունքէ՛, Շառպոնտիէ ըսածին պէս։—C'est à faire frémir!

ԵՆՈՎՔ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Զինու դէպքեր

ԱՆԳԼԻՈՅ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ

Լորտ Սոլզպէրիի կառեւոր յայտարարութիւնները Եւրոպայի կացութեանը վրայ։—Անգլիոյ դէմ ատելութիւն։—Լորտ Ռոզպէրիի կարծիքը։—Երեսփ Ժողովին մէջ։

Լորտերու Ժողովին մէջ, ուրբաթ օրը, ընդարձակ վիճաբանութիւններ կատարուեցան Եւրոպայի կացութեանը և այն միջոցներուն վրայ զորս Անգլիա տրամադրելի պիտի ունենայ, եթէ պատերազմ ծագի։ Լորտ Ռոսիմա ակնարկելով քանի մը լրագիրներու կողմէ Բարիզի բրիտանական զինուորական կցորդին վերագրուած յայտարարութեանց, հարցուց Լորտ Սոլզպէրիի թէ ո՞ և է տեղեկութիւն ստացա՞ծ է հաստատող անգլիական զինուորական կցորդի մը այն կարծիքը թէ Անգլիոյ համար ամենամեծ կարեւորութիւն ունի անյարձակելի ըլլալ յառաջիկայ նոյեմբերին։ Լորտ Ռոսիմա յարեց։

«Մինչ Եւրոպական կացութիւնը նուազ զրդռվիչ է մայիս 9էն, երբ գաբանածաղկի Դաշնակցութեան գումարման պահուն Լորտ Սոլզպէրի յոռետես էր։ Նախարարապետը համոզուա՞ծ է որ Անգլիոյ պաշտպանութեան միջոցները այնպէս են որով արշաւանքի ո՞ և է փորձ անկարելի կ'ըլլայ։ Լորտ Սոլզպէրի եթէ համոզում գոյացուցած չէ, միջոցներ ձեռք պիտի առնէ՞ ո՞ և է արշաւանքի դէմ։»

Լորտ Սոլզպէրի ոգեւորուած շեշտերով պատասխանեց։ Հարցուց ատենաբանին յայտնել անունը այդ զինուորական կցորդին։ յարեց թէ ատենաբանը իրաւունք չունի այդ զինուորական կցորդին նամակները մէջ բերելու, թէ այդ տեսակ ազդարարութեան մը մասին լուր առած չէ և թէ կը հաւատայ որ նոյեմբերը ասուլներու ամիսն է։ (Ծիծաղներ։) Լորտ Սոլզպէրի երբ գաբանածաղիկի Դաշնակցութեան գումարման մէջ իր ճառը խօսեցաւ, կը խորհէր թէ անկարելի է որ Անգլիացիները չգիտնան որ ոչ թէ կառավարութեանց և պետական անձնաւորութեանց լեզուին, այլ հանրային կարծիքի օրէնքներուն և մանաւանդ Եւրոպայի մէջ թշնամական նշաններ կան Անգլիոյ դէմ, ինչ որ ծանր երկիւղներ կրնայ ազդել։ Լորտ Սոլզպէրի իր ունկընդիրներուն ուշադրութիւնը իրաց այդ կացութեան վրայ դարձնելով կ'ուզէր որ Անգլիացիները բոլորովին չվստահին օտար կառավարութեանց ուղղամտութեան և բարեացակամութեանը վրայ։ Լորտը կը բաղձար որ Անգլիացիները չմոռնան թէ այդ կառավարութիւնները ժամանակին կ'ենթարկուին իրենց ազգերուն հանրային կարծիքին ազդեցութեանը և թէ Անգլիա պարտի հաշուի առնել այդ պարագան։

«Անմիջական վտանգ մը ցոյց չէի տար, ըսաւ Անգլիոյ նախարարապետը։ Ինամով զգոյշ կեցայ հակցնել չտալու համար տէրութեանց ընթացքին մէջ այն տեսակ բան մը որ ո և է երկիւղի պատճառ ըլլայ։ Կը հրաւիրեմ ամէն անոնք որ կարդացած են իմ ճառս՝ թո՛ղ ցոյց տան անմիջական վտանգ ցոյց տուող բան մը և կամ չնուազ զդուշական միջոցներ ձեռք առնելու համար խօսք մը։ Այդ տեսակ խնդիրներու մէջ անհրաժեշտ է դիմում ընել փորձագէտներու վկայութեանը որոնք մեր վստահութիւնը կը վայելեն։ Այդ փորձագէտներուն յայտարարութեանցը պիտի ապատանիմ, բայց որչափ որ կրնամ հասկնալ, մեր պաշտպանութեան դրութիւնը խիստ գոհացուցիչ է։ Զեմ տեսներ կարելիութիւն մը թէ ո և է տէրութիւն Անգլիոյ վրայ արշաւէ։»

Յետոյ խօսեցաւ Լորտ Ռոզպէրի և ըսաւ։

«Կ'ըսեն թէ զօրաւոր ըլլալնուս համար է որ միայն զմեզ կ'անարգեն։ Ենթադրենք թէ անարգուած ենք և այնչափ զօրաւոր չենք։ ինչ բանի վրայ հիմնուած է մեր զօրութիւնը։ ինչ ապահովութիւն ունինք թէ պէտք եղածին պէս պաշտպանուած ենք՝ ծանօթ իրողութիւններու, Եւրոպայի ազգերուն ատելութեանը, Հնդկաստանի և մայր հայրենիքին հասոյթներուն սպառմանը Ծայրագոյն Արեւելքի դէպքերուն բերմամբ մեր պատասխանատուութեանց աւելնալուն հանդէպ։ Կարելի է որ աշխարհաքաղաքական շփոթութիւն մը ծագի, ուստի այդ դէպքերը պատահելէն առաջ, պէտք է գիտնանք թէ ի՞նչ են կարծիքները այն փորձագէտներուն որոնց վրայ այնչափ վստահութիւն ունի Լորտ Սոլզպէրի։»

Վիճաբանութիւնը առանց ուրիշ միջադէպի փակուեցաւ, վասնզի Լորտերու Ժողովին մէջ վիճաբանութիւնները քուէարկութիւնով չեն վերջանար։

—Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ արտաքին գործոց խորհրդական Պ. Պրոդրիք հարցման մը պատասխանելով յայտարարեց։

«Զինէն նոր տեղեկութիւններ չունինք։ զանազան աղբիւրներէ կարդ մը զրոյցներ կան, բայց պաշտօնական լուր մը չենք ստացած։ Կը յուսամ թէ յառաջիկայ երկուշաբթի պիտի կրնամ Ժողովիդ ներկայացնել՝ Զինու գործերուն վերաբերեալ պաշտօնաթուղթեր։

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Հանկ-Քոնկ, 25 յուլիս։—Քանթոնի բնիկները կը կարծեն թէ Հոնկ-Քոնկէն օգնութիւններ կը սպասուին՝ յարձակելու համար Պոքի ամրոցներուն վրայ և գրաւելու քաղաքը։ Երէկ, զինուորական մանտարինը ներկայացաւ գաղթական անգլիական պաշտօնատարին և հարցուց թէ Անգլիացիները մտադի՞ր են Քանթոնը գրաւելու։

Պռիւսէլ, 26 յուլիս։—Զինէն երկու հեռագիրներ հասան Պռիւսէլ՝ Հան-Բէյ-Բէքինի երկաթուղիին կեդրոնական վարչութեան։ Առաջին հեռագիրը կը ծանուցանէ թէ Բէքինի մէջ օտարականներու կացութիւնը կը բարւոքի։ Հանքէուի մէջ կատարեալ հանդարտութիւն կը տիրէ, բայց Ընկերութեան գործակալներէն եօթը հոգի որոնք տասը միսիոնարներու և Ցբրանացի տասնըհինգ կրօնականներու հետ Զենկ-Թինկի միսիոնարական հաստատութիւնը ապաստանած են, խիստ վտանգաւոր կացութեան մէջ կը գտնուին։ Թիէնցինէն զինուոր ղրկելով կարելի էր գտնոնք ազատել։ Ընկերութեան տնօրէն Պ. Եատոս կ'ուզէ այդ կացութիւնը խմացնել Պէլճիքայի, Ֆրանսայի ու Իտալիոյ կառավարութեան կամ Շոբէնհաուէրի «կամքին» վրայ։ անունը կարեւորութիւն չունի ըսնաւ։ Բան մը միայն ստոյգ է, կը տեսնենք թէ նիւթը, երբ մարդկային ուղեղի ձեւին տակ ամփոփուած է, և զրոյթիւնը, երբ իբր ջղային գործունէութիւն կը գործէ, գիտակցութիւն մը առաջ կը բերեն։ Մարդկային ուղեղը և մարմինը կազմող միեւնոյն տարրերը, որոնց մէջ, բացի թթուածինէն, ջրածինէն, բորկածինէն ու ածխածինէն, ամէնէն կարեւորներն են նաև երկաթը, փոսփորը, ծծումբը, գալիսիումը, օսմիումը, բօթասիումը ու քլորը, առատօրէն, կը գտնուին մարդկային գործարանաւորութենէն դուրս ալ։ կենսական իրողութիւնները առաջ բերող զօրութիւնները, այսինքն քիմիական ազդեցութիւնները, ելեկտրականութիւնը, և զրոյթեան ուրիշ տեսակներ որ մեզի անծանօթ են, գործօն կ'երեւան նաեւ մարդկային գործարանաւորութենէն դուրս։

Թարգմ. Գ. Ե.

(Շարունակելի)

—)(12)(—

ՄԱՔՍ ՆՈՐՏԱՌԻ

ՀՈՌԵՔԱՆԱԿԱՆ ՆՈՐՕՐԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Գ.

ԼԱՒԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ ԹԷ ՅՈՌԵՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Բայց ի՞նչ տղայական մեծամտութիւն ու ի՞նչ յանձնապատասխանութիւն կայ սասնկի խորհելու եղանակի մը մէջ։ Սա նախադրեալէն կը մեկնի թէ մարդկային գիտակցութիւնը բնութեան ամէնէն մեծ պաշտօնն է (fonction), թէ անիկա ամէն գոյութիւն ունեցող բան ըմբռնելու վիճակին մէջ է, թէ հետեւապէս իրմէ դուրս բան մըն ալ չի կայ և թէ իրեն յատուկ օրէնքները տիեզերքին օրէնքները նաև պէտք է ըլլան։ Միայն այս տեսակէտով է որ տիեզերական երեւոյթին քննդատութիւնը հասկնալի է։

Արդարեւ, եթէ բնութիւնը մարդուն գիտակցութեան յար և նման գիտակցութիւնով մը կառավարուած է, անզգամ ու արհամարհելի է ան, որովհետեւ չի թողուր որ ճանչնայ իր դիտաւորութիւնները։ յիմարութիւններ կ'ընէ, երբեմն չուայլ կ'ըլլայ, երբեմն ագահ, ու իր գործերը կը վարէ ա՛յնքան քիչ կանխամտածելով օրը օրին, որ մարդ պիտի ստիպուէր—ու լաւագոյն պիտի ըլլար ամէնէն կանուխը—փիլիսոփայութեան ուսուցչի մը հլատակութեան տակ դնել զայն։

Նոյն բանը կ'ըսուի նաև այս աշխարհին ընթացքին զայրացուցիչ անբարոյականութեանը մասին։ Եթէ ժԹ. դարու տոհմիկ մը, լաւ դաստիարակուած, ազնիւ զգացումներով լի, իր երկրին մեծ անձնաւորութիւններէն՝ իր կեանքին ու իր բարքին մասին՝ իրեն տրուած լաւ հաստատագիրով մը, աշխարհին կարգ ու կանոնը սահմանելու պարտաւորէր, ապահովապէս եղածէն տարբեր բան մը պիտի ըլլար իր ըսածը։ Այն ատեն ճակատագրէն հալածուած առաքինութեանց օրինակը մեզի չպիտի տրուեցնէր ու մենք չպիտի զայրանայինք մոլութեան լպիրշ յաղթանակներէն։ Ամէն անգամ որ ասանկ տոհմիկ մը կոչուած է երեւակայելու աշխարհ մը իր դաղափարով, օրինակի համար վէպ մը կամ թատերգութիւն մը շարադրելու, անոր մէջ տիրել կու տայ ամէնէն զօրացուցիչ, սփոփիչ բարոյականութիւնը, ու պարկեշտ հասարակութիւնը մոլեգնօրէն կը ծափահարէ, ձեռքերը մրթատելու չափ, երբ վերջին էջին կամ հինգերորդ արարուածին մէջ առաքինութիւնը պատուանշան կը ստանայ ու մոլութիւնը հինգ տարուան բանտարգելութեան կը դատապարտուի, և հասարակութիւնը ինքներեն կ'ըսէ։ «Ահա՛ ի՞նչ որ պէտք է։ Միայն թէ կեանքը մեր ազնիւ բանաստեղծին չափ լաւ չի յաջողցներ այդ պէտք եղածը։» Անտարակոյս, հեղինակներուն մէջ կան նաեւ տարօրինակ ինքնատիպներ, որ առանց ընտրութեան ու առանց կանգացումի կ'ընդօրինակեն իրականութիւնը, ու երեւակայութենէ զուրկ եղող այս մարդերուն երկերուն մէջ գործերը իրապէս ա՛յնքան դէշ կ'երթան օրքան բուն կեանքին մէջ։ Ժան Ջընդուներ Մարկրիթին ձեռքը, թէեւ անկեղծօրէն ու հաւատարմօրէն կը սիրէ զայն, այդ աղջիկը անկէ աւելի կը նախընտրէ աղտոտ ու ըիրտ մարդ մը որ դժբաղդ կ'ընէ զինքը։ տարաղդը յոռիին կը միտի, որովհետեւ իր ընդլայնումին նպաստաւոր պարագաներ չգտներ, ու պարոն Նախագահը Նախագահ կը մնայ, նոյն իսկ եթէ ամբողջ քաղաքը գիտնայ թէ ինչպէս եղած է ատիկա։ (Տե՛ս Շիլէրի խիստ ծանօթ թատերգութիւնը Cabale et Amour)։ Բարոյականը հոն այնպիսի յոռի բաներու կ'ենթարկուի, որ հանդոյցին, անկումի մէջ է ա՛լ, ու հասարակութիւնը զայրոյթով երես կը դարձնէ ատանկ խիստ ցաւալի կերպով անբարոյական արտադրութիւններէ։

Ուրեմն կը հասկցուի թէ բնութիւնը ո՛չ տրամաբանութիւն ունի, ո՛չ բարոյական, ու պէտք էր որ կա՛մ ուղղուէր կա՛մ պատրաստուէր աներեւութանալու համար։

Բայց, խե՛ղճ մարդ, որ ասանկ քննդատութիւն մը կ'ընես, կը խորհի՞ս թէ քու տրամաբանութիւդ տարբեր է այն օրէնքէն որ կը կանոնաւորէ առընթերակցութիւնը ու յաջորդութիւնը գործարանական processներուն, միայն մեր խորհուրդի գործիքին, մեր ուղեղին մէջ։ Ո՞ւր կը տրուի քեզի իրաւունքը դայն յարմարցնելու տիեզերքին վիճակներուն շարքին։ Կարելի չէ՞, նոյն իսկ բոլորովին ճշմարտանման չէ՞ թէ մեր մարդկային տրամաբանութիւնը չորրորդ տիեզերքին երեւոյթները, մեր՝ հին դրութեան ժամացոյցին փոքրիկ ծակ բանալին չի բանար, օրինակի համար, դրամարկղի մը հաշուենօթուած փականքը։ Մեր գործարանաւորութեան ու տիեզերքին մէջ գործող զօրութիւնները կրնան սակայն միեւնոյն զօրութիւնները ըլլալ, ինչպէս որ միեւնոյն սկզբունքներն են այն մեքենագիտական սկզբունքները որոնց համեմատ հաշուենօթուած փականքը ու ժամացոյցը շինուած են։ Հոս խնդիրը միայն փոքրի մը ու անհունապէս մեծի մը մէջ եղած տարբերութեան վրայ է, բաղդատմամբ պարզի մը ու գերաստիճանօրէն կնճռոտի մը մէջ։ Ոչ մէկ բան մեզի կ'ապացուցանէ թէ բընութեան մէջ չի կայ ընդհանուր գիտակցութիւն մը որուն տարածութիւնը ընդունելի չէ մեր անձուկ գիտակցութեանը։ Կրնաք խորհիլ Սբինոզայի համաստուածութեան կամ Շոբէնհաուէրի «կամքին» վրայ։ անունը կարեւորութիւն չունի ընսնաւ։ Բան մը միայն ստոյգ է, կը տեսնենք թէ նիւթը, երբ մարդկային ուղեղի ձեւին տակ ամփոփուած է, և զրոյթիւնը, երբ իբր ջղային գործունէութիւն կը գործէ, գիտակցութիւն մը առաջ կը բերեն։ Մարդկային ուղեղը և մարմինը կազմող միեւնոյն տարրերը, որոնց մէջ, բացի թթուածինէն, ջրածինէն, բորկածինէն ու ածխածինէն, ամէնէն կարեւորներն են նաև երկաթը, փոսփորը, ծծումբը, գալիսիումը, օսմիումը, բօթասիումը ու քլորը, առատօրէն, կը գտնուին մարդկային գործարանաւորութենէն դուրս ալ։ կենսական իրողութիւնները առաջ բերող զօրութիւնները, այսինքն քիմիական ազդեցութիւնները, ելեկտրականութիւնը, և զրոյթեան ուրիշ տեսակներ որ մեզի անծանօթ են, գործօն կ'երեւան նաեւ մարդկային գործարանաւորութենէն դուրս։

Թարգմ. Գ. Ե.

(Շարունակելի)

ՂԵՎՈՆԴՅԱՆ ՏՈՒՆ

Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներ

Նյուիորք

Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներ մեկնող հայերի թվի մասին

ւորութեան մէջոցին՝ իրեն նկատմամբ եղած հիւրասիրութեան և յայտնուած համակրութեան հետեւանքով, պիտի գնահատէ Օսմանցիները որոնք ամէն կերպով արժանի են սիրոյ և յարգանքի։ Հետեւաբար մենք ալ ամբողջ աշխարհի պէս անկեղծ բարեկամութեան պարագ մը համբերցնելու ցանկութիւն յայտնել այն յաւիտենական կորուստին համար որ խոր սուգի մէջ կը թողու Իտալիոյ արքայական գերդաստանը։

Ճիորին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ. — Ափրիկեան Տրիպոլսոյ կուսակալի օգնական անուանուեցաւ Հալէպի նահանգին կուսակալի նախորդ օգնական Թէվֆիք էֆ. որուն յաջորդեց Համայի նախորդ կառավարիչ Մուրուրի պէյ։

—Երրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշէ տրուեցաւ Գավալայի առաջնակարգ վաճառականներէն Պ. Մորիս Ապրամովիչ։ Չորրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Մէյմաժբուրի Նիկիէ շոգենաւին նաւապետներէն Պ. Օլիվիէի։

ՃԷՎԱՏ ԹԱՇՆԱՑԻ առողջական վիճակը հետզհետէ կը բարւոքի։ Մի քիրոպաշխարհական աշխատանոցին տնօրէն տոքթ. Նիքոլ երէկ Ճէվատ փաշայի ապարանքը երթալով որպէսութիւնը հարցուց։

ՈՐԲԱՆՈՑԸ.— Կ. Պոլսոյ մէջ հաստատուելիք որբանոցին չինութեան մասին խորհրդակցելու համար երէկ Սպարապետի Դրան ճարտարապետ Ազնաւորեան Ցովհաննէս էֆ., Քաղաքապետութենէն Մուրշիտ էֆ. և Թնդանօթարանի ճարտարապետ Բէյմալ պէյ կրթական պաշտօնարանը հրաւիրուեցան։

ՀԻՃԱԶԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻին չինութեան ծախքին պիտի մասնակցին Պուլկարիոյ և Արեւելեան Բումէլիի Իպանները։

ՕՍՄ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԸ.— Ինչպէս երէկ ծանուցինք, հանրային կրթութեան պաշտօնատան մէջ յանձնաժողով մը կազմուած է, որուն պաշտօնը պիտի ըլլայ Կ. Պոլսոյ մէջ հաստատուելիք օսմ. համալսարանի մը ծրագիրը ուսումնասիրել։

Մտադրութիւն կայ համալսարանը հաստատել Միլիքէ վարժարանին հիմնական տեղը։ Միլիքէն, Կայս. Լիսէն և Վարժապետանոցը առաջուան պէս անձնական պիտի շարունակեն։ Սակայն հանրային կրթութեան նախարարութենէն կարգ մը բարձրաստիճան պաշտօնատարներ աւելի համապատասխան են նոր համալսարանին կցել Միլիքէն և Վարժապետանոցը։

ԱՒՍՏՐԻԱ-ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.—Բէօքեր Լոյտի մէջ կը կարդանք.—Պուլկար կառավարութիւնը պաշտօնական զեկոյց մը ստացաւ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ կառավարութեան կողմէ, որով կ'իմացնէ թէ պատրաստ է պայմանագրութիւն մը կնքել առեւտրական գործակալներու անուանման մասին։ Զեկոյցը յոյս կը յայտնէ թէ այդ պայմանագրութիւնը երկու կառավարութեանց համար ալ նպաստաւոր պիտի ըլլայ։

Այս պայմանագրութիւնը երեք մաս կը պարունակէ։—Ա. Առեւտրական գործակալներ անուանել. Բ. Ոճրագործները փոխադարձաբար իրարու յանձնել. Գ. Երկու կառավարութեանց հպատակները փոխադարձ պաշտպանելու իրաւունքը։

Պուլկարիա առեւտրական գործակալները պիտի կարդէ այն քաղաքներուն մէջ միայն ուր ուրիշ պետութեանց հիւպատոսներ կը գտնուին։

ԺԱՆՏԱՒՈՏԸ.—Իզմիրէն կը գրեն յուլիս 27 թուականով.—Միդիատ Բուրգուբասի մահուընէն յետոյ, որ կիրակի օր պատահեցաւ, համճարակին ծագելէն ի վեր, 19 դէպքերու վրայ 8 մահ պատահած է, որ ըսել է 39 %։ Իրտելի է որ ծանտախտ բռնուած 5 Յոյներէն 4ը մեռած են, որով մահուան հաւնամտութիւնը կ'ըլլայ 80 %։

Սավրիկ կին մը որ քանի մը օրէ ի վեր անհետացած է, երէկ Տօլա-Բուռնու թաղին մէջ գտնուեցաւ։ Որովհետեւ այդ կինը կասկածելի հիւանդութեամբ մը վարակած ըլլալ կը թուէր, ուրիշ երկու կիներու հետ մեկուսացուեցաւ և այն տունը ուր կը գտնուէր, հակասնեղուեցաւ։ Ուրիշ կասկածելի հիւանդ մը արգիլուեցաւ իր տունէն դուրս ելլելու։ Պիանս Բարայելիթի դպրոցին մօտ բնակող 60-65 տարու Հրեայ մը ասիկա, որուն ամուսինին վրայ պղտիկ ուռեցք մը կայ։ Մեր քաղքին բժիշկներէն տոքթ. Բալասոփ, որ հիմա Բարիզ կը գտնուի, բժշկական Համաժողովին պիտի հաղորդէ Իզմիրի ժանտախտին վրայ տոքթ. Միցցիի դիտողութիւնները։

Նիթիի մէջ կասկածելի հիւանդի մը տրուած այցելութիւնը զգուշացնիչ արդիւնք մը չտուաւ. հիւանդը 10-11 տարեկան տղայ մը է, Թէոքոն Սթեանասուլի անուն, փաստաբանի մը զաւակ։ Կ'ըսուի թէ տոքթ Կոհին վրայ ուռեցք մը կայ, ամբողջ օրը վառած ըլլալուն համար։ Տոքթ. Բիվթթ պէյ միքրոսկոպական վերլուծման պիտի ենթարկէ ուռեցքին թարախը։

—Իզմիրի և Պէյրութի մէջ ոչինչ։

—Ադանա-Դերիոյ մէջ, շաբաթ օրը 1 դէպք։

ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ պաշտօնականներուն կայս. Իրատէ մը հաղորդուեցաւ ծանուցանող թէ այդ պաշտօնականներուն պահներուն մէջ թէ՛ պաշտօնականներուն և թէ զորքի տէրերուն համար ծխելը արգիլուի՝ հրդեհի պատճառ չտալու համար։

ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ ՑՈՒԲԵԼԵԱՆԸ. — Հրեաներու Խախամապետի տեղակալը հարկ եղած ձեռնարկները ըրած է, որպէս զի Վեհ. Սուլթանին գահակալութեան 25րդ տարեդարձին օրը բոլոր սինակոգներու մէջ բարեմաղթութիւններ ըլլան Ն. Վեհափառութեան համար։ Նաև թէ՛ օսմ. և թէ օտար հպատակ բոլոր Հրեաներուն ու Լեհերուն կողմէ թանկագին նուէր մը մատուցուի Վեհ. Սուլթանին։

ՊՈՍՆԱՑԻ չորս հարիւր իսլամ դաղթականներ Գոսովա հասեր են, ուրիկ էնկիւրի պիտի զրկուին բնակութիւն հաստատելու համար։ Ատոնց ճամբու ծախքը թաղապետութեան - անտուկէն պիտի վճարուի։

ԹՈՒՐՔԻՀԵԼԷՆ հիւպատոսական պայմանագրութեան մասին օսմ. պատուիրակներուն քննութիւնը աւարտելով տեղեկագիր մը պատրաստուեցաւ։ Օսմ. պատուիրակները երէկ ալ այդ խնդրով զբաղեցան։ Հասան Թէհմի փաշա ալ, յանձնաժողովին նախագահ, երէկ այդ մասին տեսակցեցաւ տրտաքին գործոց նախարարին հետ։ Պայմանագրութեան ծրագիրը նախարարաց Խորհուրդին կողմէ քննուելէ ետքը պիտի հաղորդուի օսմ. ու հելլէն պատուիրակներուն։

ԻԶՄԻՐ-ԳԱՍԱՊԱՑԻ երկաթուղիին Ընկերութեան բաժնէտերերու ընդհանուր ժողովը երէկ գումարուեցաւ։ Նախագահը յայտարարեց թէ կայս. կառավարութեան և Ընկերութեան միջեւ եղած անհամաձայնութիւնը բոլորովին կարգադրելու մասին կայս. Իրատէ մը եւած է։ Այդ անհամաձայնութիւնը կը պատճառէր Ընկերութեան հաշիւները քննելու խնդրին։ Ժողովը միաձայնութեամբ ընդունեց այդ առթիւ Վեհ. Սուլթանին երախտագիտական ուղերձ մը մատուցանելու առաջարկութիւնը։ Ժողովը նաև ընդունեց վարչութեան առաջարկութիւնը՝ 30 ֆր. շահաբաժին վճարելու համար։

ՇԻՐԲԷԺԻ ԽԱՅՐԻԷՅ 42 թիւ շոգենաւը հանելու գործողութիւնները, ինչպէս երէկ ծանուցինք, սկսած են շարժուն աւազանին մէջոցաւ։ Աւազանը գրեթէ կէսառկէս ջուրին մէջ իջուցուած և ընկղմած շոգենաւին կապուած է պարաններով։ Այս առտու աւազանին ջուրը պարզուելով 42 թիւը վեր պիտի քաշուի, սակայն Ոսկեղջիւրէն ներս ծանծաղուտ տեղ մը նստեցնելու համար ծխնելոյզը և կայմերը պիտի հանուին, և յետոյ շոգենաւը պիտի տարուի Թէքիրնէի մեծ աւազանին մօտ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ մէջ այս տարի հունձքերը աւատ են՝ 40 տարիէ ի վեր նմանը չտեսնուած եղանակով։

ՅՈՒՆԱՑ Ս. Պատրիարքը քանի մը օրէ ի վեր հիւանդ է, որով կիրակի օրը չկրցաւ ներկայ գտնուիլ Փէնէրի մայր եկեղեցին։ Դատական նախարարութենէն պաշտօնեայ մը, առջի օրը, Ն. Սրբազնութեան մօտ երթալով որպէսութիւնը հարցուց։

ԵՂԵՌՆԱԳԱՏ ատեանը երէկ տասնհինգական տարուան տաժանակիր աշխատութեան դատապարտեց Պէքիր ու Մէհմէտ անուն անձերը որոնք երկու տարի առաջ Զէնկիլքէօյի մօտ քէօշկի մը մէջ գանթար մէմուրը Հաճի Թահսին էֆէնտին սպաննած էին։ Ատոնք թէեւ նախապէս մահուան դատապարտուած էին, բայց վճռարեկ ատեանը բեկած էր այդ վճիռը։

ՈՍԿԵՂՋԻՐԻ 1 թիւ շոգենաւին մէջ դողութիւն մը գործուեցաւ երէկ Էյուպի նաւամատոյցին տոմսակի հասոյթը քսակի մէջ դրուելով նոյն շոգենաւին նաւապետին յանձնուած էր, կեդրոնական դրասենեակը տանելու համար։ Ճամբան նաւապետը տեսաւ թէ քսակը անյայտացած է։ սկսաւ փնտռել։ վերջապէս քննիչ Հաճի Ալի պէյ նոյն շոգենաւը գնաց և խուզարկութիւն կատարելով գտաւ քսակը որ շոգենաւին գլխու կողմը տեղ մը դրուած էր։ Գողն է նիքոլի անուն նաւաղ մը որ նաւապետին ուրիշ կողմ մը նայելէն օգտուելով քսակը շորթած և տոմսակները ծովը նետած էր։ Նիքոլի ձերբակալուեցաւ։

ՀՐԴԵՀ.—Երէկ գիշեր Գալաթիոյ Հէնտէք թաղին վեր Բուլան փողոցին մէջ վայտաշէն տան մը խոհանոցը բռնկեցաւ ուր լուացք կը կատարուէր, բայց ժամանակին օգնութիւն հասնելով վտանգին առաջքը առնուեցաւ։ Աւտրիական փինիքս Ընկերութեան ներկայացուցիչ Պ. Տէվիսթոքլի Սարանտոքուլոս նախ օգնութեան հասաւ։ Այդ Ընկերութիւնը որուն ապահովագրուած էր նոյն տունը. ինասեց։

ԻԶՄԻՐԻ ՈՃԻՐԸ.—Իզմիրի մէջ Փանոսեան էֆ.ի տանը մէջ գործուած ոճրին համար, ինչպէս երէկ մանրամասնօրէն ծանուցինք, քննութիւնները առաջ կը տարուին։ Տանը կիսը գտնուած սըրճարանի մը տէրը տեսեր է թէ քանի մը հոգի այդ տունէն դուրս եկած են։ Ոստիկանութիւնը իրրեւ կասկածելի ձերբակալած է Պօղոս անուն Հայ մը, երկու Յոյներ և Պարսիկ մը որոնք սպանեալ Սարգիսի հետ յարաբերութիւն ունէին։

ԴԻՍԱՆԵՐ.—Երէկ առտու Ոսկեղջիւրի մէջ Իսլամի մը դիակը գտնուեցաւ, բայց ջուրին մէջ շատ մնացած ըլլալով, ո՛վ ըլլալը կարելի չեղաւ ստուգել։

—Պէօյիւքտէրէի առջեւ երէկ գրտնուեցաւ զինուորական վիրաբոյժ Եավէր պէյի տղուն՝ տասը տարեկան Բէմզիի դիակը։ Տղան որ երկու օրէ ի վեր անհետացած էր, խաղացած միջոցին ծովը ինկած էր։

ԹԷՔԷ ՊԱՇԻԻ ՊԱՐՏԻԶԸ.—Վաղը օրուան մեծ հանդէս տղու պարգեւաւոր վաղքերով և ձրի թօմպոլոյով մը որուն արժէքաւոր պարգեւներուն մէջ կը գտնուի նաեւ ոսկի ժամացոյց մը։

Առաջիկայ կիրակի նորէն գիշերային մեծ հանդէս, լուսաւորութեամբ և հրախաղութիւններով։ Տեղի պիտի ունենան պիսիքլէթի երկու մրցում 6000 մէթրի վրայ։ 30 վայրկեան դաղաբէ մը ետքը թանտէմի մեծ մրցում մը տեղի պիտի ունենայ 15,000 մէթրի վրայ։ Պիտի մասնակցին Պ. Պ. Սրմենակ Ճերմակեան, Զէքի պէյ, Մուսթաֆա պէյ և Կլուպանովիչ։ Մրցում մը հարիւր 20 վայրկեան պիտի տեւէ։ Անկէ ետքը պիսիքլէթի նոր մրցում մը 2000 մէթրի վրայ, որուն պիտի մասնակցին վերոյիշեալ երկու մրցումներուն մէջ առաջին հանդիսացողները։ Եւ ինչ որ ամէնէն հրապուրիչն է, կիներու կողմէ ալ պիտի կատարուի պիսիքլէթի մրցում մը որ մեծ յաջողութիւն պիտի գտնէ անշուշտ, հանդէսին տալով արտաքոյ կարգի ոգեւորութիւն մը և սիրունութիւն մը։

Ամառնային թատրոնը այս գիշեր կը ներկայացնէ Պօքաս (Boccace), խումբին բոլոր կարող դերասաններուն մասնակցութեամբ։

ԹԱՏՐՈՆ ԲՈՆԲՈՐՏԻԱ.—Այս գիշեր Լիւսիա տը Լամմերմուր (Lucia de Lammermoor)։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ս. Հայրապետը նամակ մը գրելով Ս. Պատրիարք Հօր, ուզեր է գիտնալ թէ այս տարի որո՞նք պիտի զրկուին Գէորգեան Ճեմարանին աշակերտելու։ Ինչպէս յայտնի է, ամէն տարի, Թուրքիայի մէկ քանի ուսանող կ'ընդունուին Ճեմարանը։

—Գարակէմլիւկի ազգայինները հանրագրութեամբ մը դիմած են Պարիզաքարան, խնդրելով որ մինչեւ Ս. Յովհան Ոսկեբերան եկեղեցւոյն շինութեան աւարտումը, Զարխարան Ս. Աստուածածնայ պատկերը դանձարանին մէջ մնայ և ուրիշ տեղ չփոխադրուի։

—Բերայի աւագերէց Տ. Մկրտեան Հայրը որուն Պարտիզակ երթալը ծանուցինք, Վարդավառի կիրակին նոյն գիւղին Ս. Յակոբ եկեղեցիին մէջ պատարագելով օրուան ոգին առիթ քարոզ խօսեր է «բարւոք է մեզ աստ լինել» նշանաբանով, խիստ գոհ թողով Պարտիզակցի ժողովուրդը որ ժամանակ մը ի վեր քարոզի երես չէր տեսած։ Տ. Մկրտեան Հայրը երէկ Պարտիզակէն մայրաքաղաք դարձաւ։

—Կրօնական ժողովին քարտուղար Մատթէոս վարդապետ Աճէմեան և Տիգրան էֆ. Բարաղամեան, Մայր եկեղեցւոյ երկու քահանաներու և բարապանապետ Մարտիկ աղայի ընկերակցութեամբ՝ վաղը Գարակմլիւկի երթալով, հրկիզեալ եկեղեցւոյն գանձարանին դուռը պիտի բանան, և Ս. Աստուածածնայ պատկերն ու Ս. անօթները դուրս հանելով, հանդիսաւորութեամբ Պալաթու եկեղեցին պիտի փոխադրեն։

—Գալ շաբթու, հինգշաբթի օրը յատուկ պատարագ պիտի մատուցուի Պալաթու մէջ և Ս. Աստուածածնայ պատկերին ուխտաւորութիւնը պիտի սկսի հանդիսաւոր արարողութեամբ։

—Սամսունէն կը գրեն մեզ յուլիս 10 թուականով.—«Անցեալ կիրակի տեղի ունեցաւ երկսեռ վարժարաններու տարեկան հանդէսը՝ որուն կը նախագահէր Առաջն. Տեղապահ Հայրը։ Հանդիսաւորութիւնը նեղ կու գար խուռն բազմութեան։ Տեղեկագիրը կարդաց մանչերու վարժարանին տեսուչ Թ. էֆ. Աճէմեան։ Խօսեցաւ Տեղապահ Հայրը և յետոյ Կառավարչի օգնական Կ. էֆէնտի Մուրատեան։ Միակ շէջանաւարտուհին էր ուշիմ և տիպար օրիորդ մը՝ Բերուզ Ստեփանեան։ Գնահատման արժանի է ուսուցչական մարմնին ջանադրութիւնը որ գոհացուցիչ կերպով պատրաստեցաւ այս տարի։ Մասնաւորապէս Օր. Սաթենիկ Մեզպուլեան ցոյց տուաւ իր կարողութիւնը, ներկայացնելով աշակերտուհիներ որոնց յաջողութիւնը զարմացուց հարցաքննութեանց ներկայ գտնուողները։ Ուրախ ենք լսելով որ Թ. էֆէնտի Աճէմեան հրաւիրուած է ներկայ տարեշրջանին համար ալ երկսեռ վարժարաններուն տեսուչի պաշտօնով։

Կը յուսանք որ քաղքիս կրթասէրները պիտի աշխատին աւելի անկեղծօրէն նոր զարկ մը տալու վարժարաններուն, և վերջ դնելու անլուր չարամտութեանց որ կ'արգիլեն յաջող կրթական գործին բարւոք վարչութիւնը։

«— Ցաւալի դէպք մը կը նշանակենք ակամայ։ Մեծը եկեղեցիէն փոխադրուած է Առաջնորդարան։ Վերջին զոհն է ծեր հիւսն մը՝ որուն համար խելակորոյս եղած է կ'ըսեն. յանցանքը արդար իրաւունք մը ուզելը եղած է։»

—Սասնայի մեր թղթակիցը կը գրէ մեզ.—«Տեղւոյս ընդհ. կրթական հաստատութեանց վրայ աւելորդ չէ ըսել որ շատ փչէ բաներ կը գրուին. ասոր բուն պատճառը անշուշտ ոչ հետաքրքիրներու չգոյութիւնը՝ այլ հետաքրքրուողներու նուազութենէն է, հանրութիւնը շատ մեծ անտարբերութեամբ կը վերաբերուէր դէպ ի իր կրթական հաստատութիւնները, թէեւ հիմա զգալապէս թեթեւցած է այդ վերաբերումը։ Մերայնոց քով անգուսալ մղում մը տեսնուեցաւ այս տարի մանկապարտէզի նոր և հովասուն շէնք մը ունենալու համար և քաղցր է մեզ աւետել թէ վերջնական ծրագիրը կանխատեսած է գործադրութեան համար հաստատ հիման մը վրայ դրուելով, առաջին յաջող քայլ մը կընենք համարիլ այս, վասն զի նախկին շէնքերը ոչ թէ մանկապարտէզ այլ մանկաբանոց կընայինք անուանել, կատարեալ մակաղատեղի մը, ահռելի գաբշահոտութեանց բոյն մը։ Դասատուներու նախկին խումբը փոքրիկ փոփոխութեամբ պաշտօնի կոչուած է նոր շէջանի համար իր շուրջ ունենալով նախկին տնօրէնը։ Այժմէն բնականաբար աւելորդ պիտի ըլլայ աշխարհի հոգաբարձութեան ապագայ ծրագրին վրայ ծանրանալ, սակայն ինչ ալ ըլլայ, կընանք հաստատապէս յուսալ և սպասել որ քանի մը օգտաւէտ նորութիւններ ներմուծելով պիտի կընան աւելի սիրելի ընծայել կրթական յարկերը։ Հայ-Հոսմ. վարժարաններու կրթական մարմինը նոյնն է բաց ի տնօրէնէն որ հրաժարելով մեկնած է քաղքէս։ Ուրիշ կարող տնօրէն մը պիտի կոչուի սոյն պաշտօնին, նոր շէջանին համար։ Բողոքականաց վարժարանները արդահատելի վիճակ մը ունին մէկ-երկու տարիէ ի վեր։ Ամերիկացիք կը դաւանին իրենց օգնութիւնը, որով տեղացիք չեն կրնար լիուլի բաւել դպրոցական ծախքերուն։ Ինչ ալ ըլլայ ըստ առաջնոյն պիտի կարենան շարունակել։ Ամերիկացւոց գիշերօթիկ վարժարանը (աղջկանց) պատուաւոր կերպով կը շարունակէ ամերիկուհիի մը տնօրէնութեան ներքեւ։ Ծիլուիներու այրած շէնքը առէջինէն հոյակապ բարձրացաւ հին շէնքին տեղը։ Նոր շէջանին պիտի շարունակուի նախկին պայմաններով և մարմնով։»

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ այրի Տիկին Երանուհի Ռ. Կիւմիւշկիրտանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են Հիւանդանոցիս։

	ՂՐՇ.
Տիկին Յուսանէտ Տիլվէր	108
Գրիգոր էֆ. Ալեանեան	108
Ասատչէ էֆ. Ծնտըգլեան	108
Գրիգոր էֆ. Եվրէնեան	108
Տիգրան էֆ. Մանուկեան	108
Յ. Մ. Սթամպուլուեան եղբարք	108
Գրիգոր էֆ. Զօհրապ	216
Այրի Տիկին Մ. Բ. Խամիրեան	108

(Հոգաբարձութիւն)

Հեռագիր Այսօրուան

ԻՏԱԼԻՈՅ ՆՈՐ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

ԲԱՐԻԶ, 31 յուլիս. —Իտալիոյ նոր թագաւորը և թագուհին այսօր Ռիֆֆիօ հասան, ուրիկ անմիջապէս Նաբոլի պիտի ուղեւորին։

ՀՌՈՄ.—Ամբողջ Իտալիոյ մէջ զինուորները հաւատարմութեան երդումը բրին նոր թագաւորին։

ԶԻՆՈՒ ԴԷՊԵՐԸ

ԼՈՆՏՈՆ. —Զանազան լուրեր կը ծանուցանեն թէ Բէքինի մէջ քանի մը դեսպաններ դէմ դրած են Զինուորներուն յարձակումին և թէ ողջ մնացած դեսպանները իրրեւ պատանդ վար դրուած են։ Կայսրը ու մայր կայսրուհին տակաւին Բէքին կը գտնուին։

—Անգլիոյ կառավարութիւնը հեռագիր մը ստացաւ Բէքինի իր դեսպանէն, ծանուցանող թէ մինչեւ յուլիս 16 դեսպանատունը ամէն օր ռմբակոծուեր է, բայց հիմա զինադադար կնքուած է։ Օտար կիները և տղաք անգլիական դեսպանատունը ապաստանած են։ Մինչեւ հիմա 62 հոգի սպաննուած են։

ՀԱՐԱՒԱՏԻՆ ԱՓԻՐԷՔ

ԼՈՆՏՈՆ. —Զօրավար Պատէն Բոուէլ պաշարեց Ռուսքէնպէրկը, ուր բարմաթիւ Պոէրներ կը գտնուին։

ՍԵՐԳԻՍ

ՊԷԼԿՐԱՏ.—Պաշտօնապէս կը ծանուի թէ Պէլկրատի ռուսական դեսպանատան գործակատար Պ. Մանսուրով Ռուսիոյ Կայսեր կողմէ ներկայ պիտի գտնուի՝ Ալէքսանդր թագաւորին ամուսնութեանը։

ՎԷՆԷՏՈՒԷԼԱ

ԼՈՆՏՈՆ. —Վէնէցուէլայի նոր նախարարութիւնը կազմուեցաւ։ Անդորրութիւն կը տիրէ։

ՀԱՄԱՃԱՅՆՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՐԻԶ.—Այս առտու Լիւքսէնպուրկի մէջ կատարուեցաւ խաղաղութեան համաձայնութիւնը բացումը՝ Մերակոյտի նախագահ Պ. Ֆալիէռի նախագահութեամբ։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԻՏԱԼԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

ՀՌՈՄ, 31 յուլիս.— Նոր թագաւորն ու թագուհին այս առտու Ռիֆֆիօ ցամաք եկան, և ժողովուրդին խանդավառ ցոյցերուն մէջէն իրենց ճամբան շարունակեցին դէպ ի Նաբոլի։ Արքունիքին սովորութեանց համաձայն, Ն. Վեհափառութեանց ճամբորդութեան միջոցին, տեղական իշխանութիւնները անոնց պատուհպիտի մատուցանեն կայարաններուն մէջ։ Այս առտու, բովանդակ Իտալիոյ մէջ, զինուորները հաւատարմութեան երդումը բրին նոր թագաւորին։ Ամէն տեղ ժողովուրդը խանդավառ ցոյցեր կ'ընէ Սավոյի Տան համար։ Բովանդակ Իտալիա կատարեալ ապէս հանդարտ է։ Վիքթոր Էմմանուէլ թագաւորը վաղը Հռոմ պիտի հասնի։ Մոնցա ալ պիտի երթայ։ Կը կարծուի թէ Խորհրդարանը պիտի գումարուի։ Հանգուցեալ թագաւորին յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի մօտ ատենէն։

—Ցաւակցական հեռագիրներուն մէջ կայ հատ մը զոր Լի-Հունկ-Զանկ ղրրկած է։

ԶԻՆՈՒ ԴԷՊԵՐԸ

ԼՈՆՏՈՆ.—Անգլիոյ ծովային նախարարութիւնը Զէմուլբոյի ճամբով անգլիական դեր-ծովակալին մէկ հեռագիրը ստացաւ, որ կը հաղորդէ Բէքինի անգլիական գեսպան Սըր Բլոտ Մաքդոնալտի յուլիս 20 թուականով մէկ հեռագիրը՝ ծանուցանող թէ Բէքինի անգլիական դեսպանատունը մինչեւ յուլիս 16 ռմբակոծուած է Զինացիներուն կողմէ։ այդ օրէն ի վեր զինադադար կնքուած է։ Օտարարականները մինչեւ հիմա (հեռագրին ղրկուելու թուականը) ունեցան 62 մեռեալ ու 60ի չափ վիրաւոր։ Միւսները ողջ առողջ են։

ՊԷՐԼԻՆ.—Զէ-Ֆուէն յուլիս 29 թուականաւ կը հեռագրեն Վալի գործակալութեան թէ Ռուսները յուլիս 26ին գրաւեր են Նիու-Զուանկի ամրոցները։

ԲԱՐԻԶ.— Բուսքիօլ դեր-ծովակալը յուլիս 26 թուականով կը հեռագրէ Զէ-Ֆուէն.—«Հանդարտութեան մեծ նշան մըն է, մանաւանդ կայս. այն հրամանագիրը զոր Զինու կառավարութիւնը մեզի հաղորդած է, և որ կ'ըսէ թէ իրաց արդի կացութեան պատասխանատուութիւնը չտանձնէր, թէ իր նպատակը եղած է խաղաղութեան պահպանութիւնը և թէ միշտ պիտի պահպանէ օտարներու և միսիոնարութեանց հանդէպ կնքուած դաշնագրութիւնները։

ՎԱՐԴԱՎԱՌ ՅՈՅԵՐ Կ'ԸՆԷ ՍԱՎՈՅԻ ՏԱՆ ՀԱՄԱՐ։ Բովանդակ Իտալիա կատարելապէս հանդարտ է։ Վիքթոր Էմմանուէլ թագաւորը վաղը Հռոմ պիտի հասնի։ Մոնցա ալ պիտի երթայ։ Կը կարծուի թէ Խորհրդարանը պիտի գումարուի։ Հանգուցեալ թագաւորին յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի մօտ ատենէն։

—Ցաւակցական հեռագիրներուն մէջ կայ հատ մը զոր Լի-Հունկ-Զանկ ղրրկած է։

ԶԻՆՈՒ ԴԷՊԵՐԸ

ԼՈՆՏՈՆ.—Անգլիոյ ծովային նախարարութիւնը Զէմուլբոյի ճամբով անգլիական դեր-ծովակալին մէկ հեռագիրը ստացաւ, որ կը հաղորդէ Բէքինի անգլիական գեսպան Սըր Բլոտ Մաքդոնալտի յուլիս 20 թուականով մէկ հեռագիրը՝ ծանուցանող թէ Բէքինի անգլիական դեսպանատունը մինչեւ յուլիս 16 ռմբակոծուած է Զինացիներուն կողմէ։ այդ օրէն ի վեր զինադադար կնքուած է։ Օտարարականները մինչեւ հիմա (հեռագրին ղրկուելու թուականը) ունեցան 62 մեռեալ ու 60ի չափ վիրաւոր։ Միւսները ողջ առողջ են։

ՊԷՐԼԻՆ.—Զէ-Ֆուէն յուլիս 29 թուականաւ կը հեռագրեն Վալի գործակալութեան թէ Ռուսները յուլիս 26ին գրաւեր են Նիու-Զուանկի ամրոցները։

ԲԱՐԻԶ.— Բուսքիօլ դեր-ծովակալը յուլիս 26 թուականով կը հեռագրէ Զէ-Ֆուէն.—«Հանդարտութեան մեծ նշան մըն է, մանաւանդ կայս. այն հրամանագիրը զոր Զինու կառավարութիւնը մեզի հաղորդած է, և որ կ'ըսէ թէ իրաց արդի կացութեան պատասխանատուութիւնը չտանձնէր, թէ իր նպատակը եղած է խաղաղութեան պահպանութիւնը և թէ միշտ պիտի պահպանէ օտարներու և միսիոնարութեանց հանդէպ կնքուած դաշնագրութիւնները։

ԱԼՖԷՐԷՏ ԴՈՒՔՍԻՆ ՄԱՀԸ

ԲՈՊՈՒՐԿ.— Սաքս-Քոպուրկ-Կոթայի Ալֆրէտ դուքսը երէկ մեռաւ Ռոզէնաուի մէջ։

ՄԱԿԱՐԱՆ

Գիները քանի օրէ ի վեր մեծ տարբերութիւններ չեն ըներ, և դրծառնութիւններն ալ թոյլ են Սակարաններուն մէջ։ միայն Թրանսվալը քիչ օրուան մէջ 10 ֆր.ի չափ վրայ դրած է՝ իբր հետեւանք Անգլիական յաջողութեանց, ինչպէս տեսնուեցան մեր հեռագրական և քաղաքական բաժիններուն մէջ։ Օսմ. քոնսոլիտէն թէեւ բաղդատմամբ երկու օր առաջուան սակին այսօր քիչ մը բարձրը է, բայց դարձեալ կարեւոր առուծախեր չկան։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	24	12
Ամէնէն բարձր գին	»	24	14 1/2
Ամէնէն վար գին	»	24	10
Ռումէլի երկթ. զոց.	Ֆր.	107	25
Ամէնէն բարձր գին	»	108	—
Ամէնէն վար գին	»	106	—

ԲԱՑՕՒՄ 19 Յուլիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ֆ. Ֆ.	24	16
Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր.	107	75
Ղսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Ղսմ. Պանքա		—	—
Քէէտի ժէնէրալ ՕՔՔմ.		0	34
Ցօս. ՕՔ. Շանժ է Վալէօր.		0	14
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		1	18
Ժամուէյ բաժնեթ.		6	32
» Ժուիսանս		205	—
» պարտաթ.		480	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		468	—
Թրանսվալ		78	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	ՂՐՇ.	108	25
» » » էջ	»	109	07 1/2
Բարիզ » »	Ֆր.	23	05
» » » էջ	»	22	97 1/2
Պերլին անտոկոս էջ	Մարք	18	67
Վիէննա էջ	Ֆլոր.	22	12

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔը

20 ֆրանքնոց	ՂՐՇ.	87	25
Անգլիական ոսկի	»	110	—
Բոլ էմբէրիալ	»	90	30
Քրիմիզ	»	51	08
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	01
Մէճիտիէ	»	96	—
Ռուպլի Ցոնատրամ	Օ. Ո.	8	60

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 31 Յուլիս

Անգլիական Քոնսոլիտէ	97	93
Օսմանեան Ռանթ սեռի Բ.	—	—
Օսմանեան Ռանթ սեռի Դ. բաց.	22	25
Օսմանեան Ռանթ սեռի Դ. զոց.	22	25
Օսմանեան Պանքա	11	25
Ռուսական 1890	—	—
Հելլենական 5 %	39	—
» Մոնոբոլ	43	—
Գուլկարական 1888	82	—
Էժիբսիէն լունիֆիէ	—	—
Տօմինիալ	103	50
Թրանսվալ	3	18
Այտրն երկաթուղի	9	37
Փոխառութիւն	25	370

ԲԱՐԻԶ, 31 Յուլիս

Դրանս. Ռանթ 3 %		100	10
» » 3 1/2 %		102	20
Օսմ. Քոնս. սեռի Դ.) բաց.	ՂՐՇ.	22	70
) զոց.	»	22	75
» » » Բ.	»	—	—
« « « Գ.	»	—	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	529	—
Օսմանիէ	»	429	50
Ռումէլի երկաթուղի	»	109	25
Ցսմ. մարսատուն	»	508	—
Ցսմ. Ռէժի	»	311	—
Բրիտանիէ Թիւրք 4 %		484	—
Բէէտի Լիոնէ		1040	—
Իտալական Ռանթ	»	92	05
Սպանիական արտաքին	»	71	85
Էժիբսիէն լունիֆիէ		—	—
Թրանսվալ

ՀԱԿԱ

ԱՆՁՐԱԳԻՐ ՍԱՍՈՒՆ. ՊԱՏԱՍԽԱՆ ԴՈՒՐ

Ա. ԽՈՍՐՈՎԻԱՆ

Ոսկեգույն հոտավետ ծաղիկներ, որոնք ոչ միայն գեղեցիկ տեսք են տալիս ձեր սրահին, այլև մաքրում են օդը։ Ամենուր հայտնի Հակա ապրանքանիշը։ Ամենուր հայտնի Հակա ապրանքանիշը։

EMULSION SCOTT

ԱԿՈՒՅՐ ՎԱԾՈԵՌ

ՆԵՐԿԱՅԱՑՎԱԾ ՍԱՀՄԱՆՈՒՄ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ԵՎ ՀԱՅ ՍՏՈՒԳԱԾ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԱՄԱՐ